

RPO-727374-VII-720.6/13/KG

Raport
Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji
Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu
wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Kolbuszowej

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania* (dalej: OPCAT), przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 11 marca 2013 r., do Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Kolbuszowej (dalej: PdOZ lub Izba), udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP lub Mechanizm): Karolina Goral (pedagog resocjalizacyjny), Marcin Kusy oraz Wojciech Sadownik (prawnicy).

Celem wizytacji zapobiegawczej Krajowego Mechanizmu Prewencji, było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania Izby, przedstawionej przez nadkom. Krzysztofa Skotnickiego - naczelnika

Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego KPP w Kolbuszowej oraz asp. szt. Mariusza Żelazo – zastępcę naczelnika;

– oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;

– zapoznaniu się z następującą dokumentacją PdOZ: książką ewidencji osób umieszczonych w PdOZ, książkami przebiegu służby, książką wizyt lekarskich, protokołami zatrzymań, protokołem kontroli sanitarnej oraz wybranymi nagraniami monitoringu.

W trakcie wizytacji sporządzono dokumentację fotograficzną.

Pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji poinformowali naczelnika Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Kolbuszowej oraz jego zastępcę o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

Ponadto, po zakończeniu wizytacji analizie poddano: zestawienie liczbowe osób umieszczonych w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Kolbuszowej od 1 stycznia 2012 r. do dnia wizytacji oraz informację na temat szkoleń prowadzonych dla policjantów pełniących służbę w PdOZ.

2. Legalność osadzenia w Izbie

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Jej pojemność wynosi 4 miejsca.

Z przekazanych KMP danych statystycznych wynika, że w okresie od 1 stycznia 2012 r. do dnia wizytacji w PdOZ umieszczonych było łącznie 177 osób, w tym 76 do wytrzeźwienia, 48 na polecenie sądu lub prokuratury oraz 53 podejrzane o popełnienie przestępstwa.

Podczas przeprowadzania wizytacji Mechanizmu, w PdOZ nie przebywały osoby zatrzymane.

Analiza dokumentacji osób umieszczonych w PdOZ przeprowadzona przez pracowników KMP, nie ujawniła przypadków przetrzymania osób zatrzymanych ponad okres przewidziany prawem.

3. Traktowanie przez personel wizytowanej jednostki

Z informacji uzyskanych od naczelnika Wydziału Prewencji wynika, że kontrola osobista zatrzymanych odbywa się w przedsiionku Izby bądź pokoju policjantów Zespołu Patrolowo-Interwencyjnego. Żadne z powyższych pomieszczeń nie jest objęte monitoringiem. Kontrolę osobistą zatrzymanych kobiet przeprowadzają zatrudnione w Komendzie funkcjonariuszki Policji.

Naczelnik wskazał ponadto, że w 2012 r. do dnia wizytacji w Izbie nie odnotowano wydarzeń nadzwyczajnych. Wobec zatrzymanych umieszczonych w PdOZ nie stosowano również środków przymusu bezpośredniego. Nie było także skarg na policjantów pełniących służbę w PdOZ ani postępowań dyscyplinarnych. Należy jednak wskazać, że do prokuratury rejonowej w Kolbuszowej wpłynęło zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez funkcjonariuszy Policji podczas dokonywania zatrzymania. W dniu wizytacji postępowanie w przedmiotowej sprawie nie było zakończone.

Z informacji przekazanych wizytującym wynika, że kontrola stanu osób zatrzymanych nie zawsze odbywa się bezpośrednio, lecz czasami jest zastępowana wideonadzorem. Zgodnie z § 12 ust. 1 i 3 Zarządzenia Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (Dz. Urz. KGP z 2012 r. poz. 42) funkcjonariusz Policji pełniący służbę w PdOZ zobowiązany jest kontrolować zachowanie osób umieszczonych w Izbie, **na bieżąco, przez wizjer drzwi pokoi**, nie rzadziej niż co 30 minut. Jeśli w pokojach zamontowany jest monitoring, wówczas wskazana kontrola dokonywana jest nie rzadziej niż 60 minut. W ocenie Mechanizmu kontrola bezpośrednia pozwala dokładniej określić stan zatrzymanego, a w przypadku wybranych osób (m.in. nietrzeźwych, z widocznymi urazami lub o których

powzięto wiadomość, że cierpią na choroby przewlekłe) powinna odbywać się nie tylko przez wizjer, ale również poprzez wchodzenie do pokoi po to, by np. usłyszeć czy zatrzymany oddycha. KMP podkreśla, że wideonadzór powinien być dodatkowym, a nie podstawowym instrumentem kontroli. W związku z powyższym zaleca dokonywanie w sposób bezpośredni kontroli zachowania osób zatrzymanych.

Funkcjonariusze Policji towarzyszący przedstawicielom KMP podczas wizytacji wskazali również, iż ze względu na obciążenie obowiązkami służbowymi nie zapewniają zatrzymanym możliwości zakupu z własnych środków pieniężnych wyrobów tytoniowych, prasy oraz przedmiotów osobistego użytku służących do utrzymania higieny osobistej i posiadania ich w pokoju, na co wskazuje § 10 ust. 1 pkt 8 załącznika nr 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r. poz. 638) [dalej: rozporządzenie]. W związku z powyższym KMP zaleca realizowanie postanowień przywołanego przepisu.

4. Prawo do ochrony zdrowia

Przed umieszczeniem w Izbie, badaniu lekarskiemu poddawane są wszystkie osoby zatrzymane i doprowadzone w celu wytrzeźwienia. Mechanizm bardzo pozytywnie ocenia powyższą praktykę i podkreśla, że wychodzi ona naprzeciw normom międzynarodowym dotyczącym dostępu do opieki medycznej w trakcie pozbawienia wolności. Warto tu wskazać chociażby na Zbiór zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.): *Osobie aresztowanej lub uwięzionej, tak szybko po przyjęciu do miejsca aresztowania lub uwięzienia, jak będzie to możliwe, zostanie zaproponowane*

odpowiednie badanie lekarskie, a później, kiedy będzie to potrzebne, zapewniona opieka medyczna i leczenie. Opieka medyczna i leczenie zostaną zapewnione bezpłatnie (Zasada 24).

Badania lekarskie przed przyjęciem do Izby odbywają się w szpitalu na podstawie wniosków/skierowań wydanych przez Komendę Powiatową Policji w Kolbuszowej. Lekarz po badaniu wydaje zaświadczenie zezwalające na przebywanie danej osoby w PdOZ. W razie nagłego zachorowania zatrzymanego w Izbie lub gdy zatrzymany żąda badania lekarskiego do jednostki wzywane jest pogotowie ratunkowe bądź zatrzymany jest zawożony do szpitala samochodem policyjnym.

Wszelkie kwestie dotyczące realizacji prawa zatrzymanych do ochrony zdrowia odnotowywane są w następujących dokumentach: w książce przebiegu służby, książce wizyt lekarskich oraz protokołach zatrzymania, do których dołączane są zaświadczenia lekarskie o występowaniu lub braku przeciwwskazań do przebywania w PdOZ. Wizytujący zwrócili uwagę, że wpisy w książce wizyt lekarskich i zaświadczeniach lekarskich były niepełne – brakowało odnotowania godziny badania. Wątpliwości Mechanizmu budzi również brak w kilku przypadkach zaświadczeń lekarskich przy protokołach zatrzymań, mimo zaznaczenia w tychże protokołach, iż dana osoba była badana przez lekarza.

KMP zaleca dbanie o dołączanie do protokołów zaświadczeń lekarskich (w formie oryginałów lub kserokopii) oraz zwracanie uwagi na prawidłowość i rzetelność wypełniania dokumentacji przez lekarzy badających zatrzymanych.

Warto wskazać w tym miejscu, że zgodnie z zasadą 26 ww. Rezolucji, fakt poddania osoby aresztowanej lub uwięzionej badaniu lekarskiemu, nazwisko lekarza i rezultaty badania powinny być w odpowiedni sposób utrwalone.

Podobne zalecenie znajduje się w § 38 *Drugiego Sprawozdania Ogólnego CPT* [CPT/Inf (1992)3], zgodnie z którym rezultaty badania, stosowne oświadczenia zatrzymanego oraz wnioski lekarza powinny być formalnie zapisane przez lekarza.

Mechanizm podkreśla również, że zgodnie z treścią wskazanego wyżej § 38 *Drugiego Sprawozdania Ogólnego CPT* wszystkie badania lekarskie osób przebywających w areszcie policyjnym muszą być przeprowadzone tak, aby funkcjonariusze nie słyszeli rozmowy lekarza z pacjentem oraz ich nie widzieli, chyba, że w szczególnych przypadkach lekarz sobie tego zażyczy. W związku z powyższym KMP zaleca ograniczenie obecności funkcjonariusza Policji (wyłącznie tej samej płci co osoba zatrzymana) w trakcie udzielania świadczeń medycznych osobie zatrzymanej do sytuacji, w których zachodzi uzasadniona obawa o bezpieczeństwo personelu medycznego lub ze względu na miejsce udzielania świadczeń zachodzi, uzasadniona brakiem odpowiednich zabezpieczeń technicznych, obawa ucieczki osoby zatrzymanej.

5. Prawo do informacji

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osób zatrzymanych i umieszczanych w PdOZ jest *Wyciąg Regulaminu Komendy Powiatowej w Kolbuszowej „Prawa i obowiązki podczas pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych”*. W dniu wizytacji jego treść dostępna była wyłącznie na korytarzu Izby. Na korytarzu wywieszono również adresy instytucji stojących na straży praw człowieka. Wizytowana jednostka nie dysponowała tłumaczeniami regulaminu na języki obce. Z wyjaśnień funkcjonariuszy Policji wynika, że w sytuacji zatrzymania obcokrajowca, mają możliwość pobrania i wydrukowania tłumaczenia regulaminu ze strony internetowej Komendy Głównej Policji. Mechanizm podkreśla natomiast, iż zgodnie z § 16 ust. 2 rozporządzenia, kopia regulaminu (który stanowi załącznik nr 1 do tego rozporządzenia) oraz wykaz instytucji stojących na straży praw człowieka umieszcza się w pokoju dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w sposób uniemożliwiający ich zniszczenie lub dokonanie przy ich pomocy zamachu na zdrowie człowieka. KMP zaleca zatem wywieszenie treści aktualnego regulaminu (w całości) wraz z wykazem adresów i telefonów instytucji, do których zatrzymany może zwrócić się w sytuacji łamania jego praw, wewnątrz pokoi dla zatrzymanych.

Krajowy Mechanizm Prewencji ustalił, iż funkcjonariusze Policji informują o fakcie zatrzymania wskazane przez zatrzymanych osoby trzecie, każdorazowo gdy zgłoszą takie żądanie. Jednakże, zgodnie z przytoczonym wyżej Zbiorem zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia - *Niezwłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia członków jej rodziny lub innych właściwych osób według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana* (Zasada 16.1). W związku z powyższym, w ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, w pierwszej kolejności należałoby więc rozważyć możliwość samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, zaś tylko w sytuacjach szczególnych prawo to realizować za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji.

Komenda nie dysponuje listą adwokatów, do których mogliby się zwrócić zatrzymani, chcący skorzystać z prawa do obrońcy. Mechanizm zaleca opracowanie ww. listy.

W dniu wizytacji w pokojach dla zatrzymanych była dostępna prasa – gazety „Policja”.

Analiza dokumentacji PdOZ wykazała, że jest ona wypełniana rzetelnie. Przedstawiciele Mechanizmu zwrócili jednak uwagę, iż w pojedynczych przypadkach w protokołach zatrzymania nie wypełniano części dotyczącej przekazania zatrzymanego lub zwolnienia go z Izby. Ponadto, od dnia wejścia w życie rozporządzenia (7 czerwca 2012 r.) w myśl § 1 ust. 1 pkt 1 zdanie 2 regulaminu *osoba przyjmowana do pomieszczenia potwierdza zapoznanie się z regulaminem pobytu poprzez złożenie podpisu w karcie zapoznania z regulaminem pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia*. Mechanizm zaleca wprowadzenie ww. karty zapoznania z regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób

zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, stanowiącej załącznik nr 6 do rozporządzenia.

6. Personel

Do służby w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych celem wytrzeźwienia zostało przeszkolonych 29 funkcjonariuszy Policji. Na jednej zmianie służbę pełni 1 funkcjonariusz Policji, który jednocześnie jest pomocnikiem oficera dyżurnego.

Z informacji przekazanej przez Naczelnika wynika, że policjanci pełniący służbę w PdOZ w 2012 r. uczestniczyli w szkoleniach z zakresu: radzenia sobie ze stresem – psychologiczne aspekty służby, zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, zapobiegania i zwalczania przestępstw z nienawiści oraz metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. KMP zaleca powyższą ofertę szkoleniową poszerzyć o dodatkowe zagadnienia dotyczące respektowania i ochrony praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji, podejmowania interwencji w stosunku do osób niebezpiecznych, radzenia sobie z agresją, wypaleniem zawodowym, etc. Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom (*Fragment Drugiego Sprawozdania Ogólnego* [CPT/Inf (92) 3] dot. szkoleń funkcjonariuszy służb porządku publicznego) wskazują, że nie ma lepszej gwarancji przeciwko złemu traktowaniu osoby pozbawionej wolności niż dobrze wyszkolony funkcjonariusz Policji czy Służby Więziennej. CPT kładzie szczególny nacisk na konieczność rozwijania umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej.

7. Warunki bytowe

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia usytuowane są na parterze Komendy Powiatowej Policji w Kolbuszowej. W ich skład wchodzi: 2 pokoje dwuosobowe dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz toaleta dla zatrzymanych. Pomieszczenie do przechowywania depozytu (pokój nr 20), które

pełniło również funkcję magazynu zlokalizowano poza Izbą. W pomieszczeniu tym oznaczono miejsca przeznaczone do przechowywania depozytu, materacy, pościeli czystej, brudnej oraz rzeczy osób zakaźnie chorych. Dokumentowanie czynności służbowych z udziałem osoby umieszczonej w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych oraz sprawdzanie stanu trzeźwości zatrzymanych odbywało się w pokoju Zespołu Patrolovo-Interwencyjnego (pokój nr 19). W dniu wizytacji w Komendzie nie było stacjonarnego alkometru – policjanci wyjaśnili, iż został oddany do wzorcowania, a pomiar stanu trzeźwości dokonują za pomocą przenośnych alkosensorów.

W każdym z pomieszczeń prawidłowo zabezpieczono okna, grzejniki i punkty świetlne. Oświetlenie w pomieszczeniach zapewniało właściwe warunki do czytania i pisania.

Na wyposażeniu PdOZ znajdowały się materace, koce, prześcieradła, poduszki, poszewki i odzież zastępcza, brakowało natomiast obuwia zastępczego. Mechanizm zaleca zaopatrzenie Izby również we wskazane obuwie zastępcze.

Krajowy Mechanizm Prewencji zwraca uwagę, iż drzwi do jednego z pokoi nie odpowiadają warunkom określonym w § 8 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia, a mianowicie tworzą je kraty, dodatkowo zabezpieczone siatką. Powyższe sprawia, że osoba tam umieszczona jest widoczna dla innych zatrzymanych osadzanych w Izbie bądź korzystających z toalety. Ponadto, pokoje nie są wyposażone w taborety ani ławy (por. § 8 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia).

Należy również wskazać, że pokój sanitarny przeznaczony dla zatrzymanych wyposażono wyłącznie w w-c oraz umywalkę, brakowało natrysku. Dodatkowo, w ocenie KMP drzwi do toalety nie zapewniają intymności korzystającym z niej. Mechanizm zaleca wyposażenie sanitariatu Izby zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. zamontowanie natrysku oraz założenie drzwi zapewniających intymność np. o pełnej zabudowie z niewielką szybą z nietłukącego się materiału. Ponadto, przy sedesie nie zamontowano uchwytów, które są potrzebne dla osób niepełnosprawnych do korzystania z toalety.

Kolejną istotną kwestią jest brak oświetlenia nocnego w pokojach dla osób zatrzymanych. Z uzyskanych od funkcjonariuszy Policji informacji wynika, że całą noc w pokojach świeci się światło, co w ocenie KMP może przeszkadzać w odpoczynku nocnym. Mechanizm zaleca wyposażenie Izby w oświetlenie nocne.

W Izbie funkcjonuje monitoring (w pokojach dla zatrzymanych), którego podgląd dostępny jest na ekranie w pokoju oficera dyżurnego. Monitoring jest przechowywany przez 21 dni. W związku z tym, iż § 41 rozporządzenia wskazuje na co najmniej 30-dniowy okres przechowywania zapisu obrazu z PdOZ, KMP zaleca zapewnienie archiwizacji nagrań z monitoringu przez ww. okres.

8. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca:

I. Komendantowi Powiatowemu Policji w Kolbuszowej:

1. zapewnienie intymności osobom zatrzymanym korzystającym z toalety;
2. dokonywanie w sposób bezpośredni kontroli zachowania osób zatrzymanych;
3. wymianę drzwi do pokoju dla zatrzymanych, opisanych w pkt 7 Raportu;
4. wyposażenie pokoi w taborety lub ławy;
5. wyposażenie Izby w natrysk dla osób zatrzymanych;
6. zamontowanie oświetlenia nocnego;
7. zapewnienie zatrzymanym możliwości zakupu z własnych środków pieniężnych wyrobów tytoniowych, prasy oraz przedmiotów osobistego użytku służących do utrzymania higieny osobistej;
8. wywieszenie treści aktualnego regulaminu pobytu w PdOZ oraz wykazu adresów i telefonów instytucji stojących na straży praw człowieka wewnątrz pokoi dla zatrzymanych;
9. zwracanie uwagi na uzupełnianie dokumentacji przez lekarzy przeprowadzających badania zatrzymanych o godzinę badania;

10. każdorazowo dołączenie do protokołów zatrzymania zaświadczeń lekarskich;
11. zamontowanie w toalecie uchwyty, które ułatwią korzystanie z niej osobom niepełnosprawnym;
12. zorganizowanie szkoleń dla funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ z zakresu ochrony praw człowieka, radzenia sobie z agresją, umiejętności interpersonalnych, stosowania środków przymusu bezpośredniego itp.;
13. opracowanie listy adwokatów, do których mogliby się zwrócić zatrzymani, chcący skorzystać z prawa do obrońcy;
14. założenie *karty zapoznania z regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia*, stanowiącej załącznik nr 6 do rozporządzenia;
15. wyposażenie Izby w obuwie zastępcze dla zatrzymanych;
16. zapewnienie archiwizacji nagrań z monitoringu przez okres przewidziany obowiązującymi przepisami.

II. Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Rzeszowie:

1. przeznaczenie środków finansowych na realizację zaleceń nr 3-6,11.